

РОЗДІЛ 2 ПОЧАТКОВА ОСВІТА

УДК 378.016:37.033:373.3

DOI <https://doi.org/10.32782/apv/2025.6.6>

Ольга ГОНЧАРУК

доктор педагогічних наук, професор кафедри теорії і методики початкової освіти, Волинський національний університет імені Лесі Українки, просп. Волі, 13, м. Луцьк, Волинська область, Україна, 43025

ORCID: 0000-0003-2069-9667

Бібліографічний опис статті: Гончарук, О. (2025). Принципи професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до правовиховної роботи з молодшими школярами. *Acta Paedagogica Volynienses*, 6, 43–49, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2025.6.6>

ПРИНЦИПИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ПРАВОВИХОВНОЇ РОБОТИ З МОЛОДШИМИ ШКОЛЯРАМИ

Сучасні процеси, які відбуваються в Україні та тлі воєнної агресії, світових тенденцій інтеграції та глобалізації, актуалізують необхідність правової освіти, правового виховання, правовиховної роботи зі школярами. А відтак і актуалізують і проблему якісної правової підготовки майбутнього вчителя. Метою статті є окреслення та аналіз основних принципів організації професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів до правовиховної діяльності в умовах НУШ. Для реалізації мети розв'язано завдання: 1) охарактеризувати основні принципи професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до правовиховної діяльності в умовах НУШ; 2) уточнити сутність досліджуваного поняття з урахуванням досвіду професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів у ВНУ імені Лесі Українки. Методи дослідження: аналіз, синтез, узагальнення, систематизації, порівняння.

У статті професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи до правовиховної роботи розглядається як один із важливих напрямів модернізації педагогічної освіти. Як складний, системний, цілеспрямований процес професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів до правовиховної діяльності молодших школярів реалізується на основі принципів: гуманістичного, правового, науковості, інтеграції теорії та практики, діяльнісного, аксіологічного, особистісно орієнтованого, рефлексивного та компетентнісного.

Ефективність професійної підготовки майбутніх педагогів до правовиховної роботи в умовах НУШ забезпечується інтеграцією правових знань в освітній процес, використанням інтерактивних інноваційних методів, організацією рефлексивної діяльності та створенням сприятливого розвивального педагогічного середовища, орієнтованого на формування правової компетентності.

Доведено, що у процесі вивчення освітнього компонента «Загальна педагогіка та історія педагогічної думки» формуються всі компоненти готовності майбутнього вчителя до правовиховної діяльності: когнітивний (правові знання); мотиваційно-ціннісний (усвідомлення значення правовиховної діяльності); практичний (уміння реалізовувати правовиховні завдання у практичній роботі); формуються *Soft skills* майбутнього вчителя.

Подальшого дослідження потребує розробка інструментарію та методики діагностування стану готовності майбутніх педагогів до правовиховної роботи зі школярами в умовах НУШ.

Ключові слова: професійна підготовка, правовиховна робота, правова компетентність, майбутній учитель початкових класів, принципи професійної підготовки.

Olha HONCHARUK*Doctor of Pedagogical Sciences, Professor at the Department of Theory and Methods of Primary Education, Lesya Ukrainka Volyn National University, Voli Ave, 13, Lutsk, Volyn region, Ukraine, 43025***ORCID:** 0000-0003-2069-9667

To cite this article: Goncharuk, O. (2025). Pryntsypy profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly do pravovykhovnoї roboty z molodshymy shkoliaramy [Principles of professional training of future primary school teachers for legal education work with younger schoolchildren]. *Acta Paedagogica Volynienses*, 6, 43–49, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2025.6.6>

PRINCIPLES OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS FOR LEGAL EDUCATION WORK WITH YOUNGER SCHOOLCHILDREN

Contemporary processes taking place in Ukraine against the backdrop of military aggression, global trends of integration and globalization highlight the need for legal education, legal awareness, and legal education work with schoolchildren. This, in turn, highlights the issue of high-quality legal training for future teachers.

The purpose of this article is to outline and analyze the basic principles of organizing the professional training of future primary school teachers for legal education activities in the context of the New Ukrainian School (NUS). To achieve this goal, the following tasks were solved: 1) to characterize the basic principles of professional training of future primary school teachers for legal education activities in the conditions of the New Ukrainian School; 2) to clarify the essence of the concept under study, taking into account the experience of professional training of future primary school teachers at Lesya Ukrainka Eastern National University. Research methods: analysis, synthesis, generalization, systematization, comparison.

The article considers the professional training of future primary school teachers for legal education as one of the important directions of modernization of pedagogical education. As a complex, systematic, purposeful process of professional training of future primary school teachers for legal education of younger schoolchildren is implemented on the basis of the following principles: humanistic, legal, scientific, integration of theory and practice, activity-based, axiological, personality-oriented, reflective, and competence-based.

The effectiveness of the professional training of future teachers for legal education work in the conditions of the NUS is ensured by the integration of legal knowledge into the educational process, the use of interactive innovative methods, the organization of reflective activities, and the creation of a favorable developmental pedagogical environment focused on the formation of legal competence.

It has been proven that in the process of studying the educational component “General Pedagogy and History of Pedagogical Thought,” all components of a future teacher’s readiness for legal education activities are formed: cognitive (legal knowledge); motivational and value-based (awareness of the importance of legal education activities); practical (ability to implement legal education tasks in practical work); the soft skills of future teachers are formed.

Further research is needed to develop tools and methods for diagnosing the readiness of future teachers for legal education work with schoolchildren in the conditions of the New Ukrainian School.

Key words: professional training, legal education, legal competence, future primary school teacher, principles of professional training.

Постановка проблеми. Сучасні соціокультурні виклики, оновлення освітніх стандартів і впровадження Концепції «Нова українська школа» висувають нові вимоги до підготовки педагогічних кадрів. Одним із важливих напрямів професійного становлення майбутнього вчителя є готовність до правовиховної діяльності, спрямованої на формування у дітей молодшого шкільного віку правосвідомості, почуття справедливості, відповідальності, поваги до прав людини тощо. Підготовка майбутнього педагога до правовиховної діяльності охоплює насамперед засвоєння правових знань (Конституція України, Конвенція ООН про права дитини, норми законодавства щодо освіти та захисту

прав учнів); формування ціннісних орієнтацій і правової свідомості з акцентом, що найвищою цінністю є життя людини; формування педагогічних умінь інтегрувати правовий зміст у різні навчальні предмети, у виховну та дозвілєву діяльність учнів початкових класів. З огляду на це, *актуальним і своєчасним* є аналіз специфіки професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації та проведення правовиховної діяльності з молодшими школярами й відповідно її врахування з метою оптимізації формування готовності майбутнього педагога до успішної професійної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз психолого-педагогічної літератури свід-

чить про те, що проблема професійної підготовки майбутнього педагога до правового виховання учнів не є новою. Так, найбільш відомі дослідження з проблем виховання правової культури особистості школяра знаходимо у працях Г.Васяновича, Г.Ващенко, В.Оржиховської, М.Фіцули та ін. Учені вважають, що правове виховання буде результативним за умови системності, наступності та інтегративного правовиховного впливу на дитину з боку батьків, громадськості, школи, позашкілья, ЗМІ тощо.

Останнім часом, як свідчить аналіз публікацій, відчутно активізувалося вивчення проблеми правового виховання, правової освіти громадян України в цілому, в тому числі й учнівської молоді. Очевидною є тенденція аналізу вченими сутності та функцій правового виховання особистості школяра в цілісній освітній системі закладу освіти. Так, Н.Семеній та А.Головченко, досліджуючи організаційно-методичні засади підвищення ефективності виховної роботи в початковій школі, наголошують, що «відповідно до концепції Нової української школи, в учнів необхідно виховувати відповідальність, повагу до гідності, прав, свободи, законних інтересів людини, пропагувати екологічну культуру, розвивати навички співчуття, співпереживання, доброти, милосердя, толерантності, поваги до родини» (Семеній Н. О., Головченко А. О., 2023, С. 2–6).

На нашу думку, саме сучасні підходи до організації освітньої діяльності в початковій школі «...менше слів, більше дії; допомога конкретній людині означає для дитини більше, ніж слова (Концепція Нової української школи, 2025), мають стати провідними в організації процесу професійної підготовки майбутнього педагога. Вчені Н.Антонюк та С.Савчук, аналізуючи професійну підготовку майбутнього вчителя початкової школи до наскрізної виховної діяльності, наголошують, що сучасний педагог повинен здійснювати «наскрізну виховну діяльність, адже метою нової школи є не лише нагромадження знань, а і вміння використовувати їх у повсякденному житті, виховати інноватора та громадянина, який вмє ухвалювати відповідальні рішення та дотримується прав людини» (Антонюк Н., Савчук С., 2021, С.19-22). Дослідники І. Кузьма, О. Янкович стверджують, що метою виховної роботи є «не тільки сформувати у школярів поняття «можна» – «не

можна», «неправильно» – «правильно», а й зробити вагомий внесок у формування освіченої, талановитої та гармонійно розвиненої особистості». А отже, у виховному процесі школярів учителі мають співвідносити особисті плани роботи з планами своїх колег аби формувати «цілісну і послідовну систему дій для досягнення поступових і ефективних результатів» (Янкович О., Кузьма І., 2018, С.187).

Аналіз психолого-педагогічної літератури також свідчить про однаковість учених стосовно того, що правове виховання є важливою складовою цілісного неперервного процесу формування особистості підростаючого покоління, яке має бути комплексним, починатися в сім'ї, в закладах дошкільної освіти, в школі – з першого класу. (Петренко О. Б., Баліка Л. М., Ваколук А. М., Гринькова Н. М., Стельмашук Ж. Г., 2020, С. 116)

З аналізу публікацій учених з проблеми формування правової компетентності особистості можна зробити висновок, що науковці досліджують різні аспекти цього процесу. Зокрема, А. Кравченко та О.Бартош тлумачать правове виховання як складник формування громадянина України. Р. Дуда розкриває роль шкільної та вищої освіти у формуванні правової свідомості та правової грамотності особистості. О. Максимов визначає специфіку організації правового виховання підлітків у тьюторіалах. Т.Пантюк, А. Ревть, Ю. Денисяк, В. Співак досліджують взаємодію сім'ї та освітнього закладу в формуванні правової грамотності та правової свідомості дітей та молоді. І. Галуцак аналізує специфіку формування правової культури майбутніх економістів. Теоретичні основи процесу формування правової культури особистості, зокрема структурно-функціональний аспект правосвідомості як її підгрунтя, окреслює Г. Клімова. Правову активність студентів педагогічного коледжу досліджує І. Коваль. О.Попадич вивчає зміст та функції правового виховання як напряму профілактики девіантної поведінки підлітків, а також детально аналізує сучасні засоби формування правової компетентності учнів початкової школи. О.Янкович характеризує технологію формування основ правової культури в учнів у початковій школі. Л.Хомич окреслює моральний, пізнавальний, практичний аспекти в організації правовиховної діяльності школярів.

Отже, очевидним є значний доробок учених у розгляді різних питань досліджуваної проблеми.

Метою нашої статті є визначення та аналіз основних принципів організації професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів до правовиховної діяльності в умовах НУШ. Для реалізації визначеної мети вирішено наступні завдання: 1) виділено та проаналізовано основні принципи професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до правовиховної діяльності в умовах НУШ; 2) уточнено сутність досліджуваного поняття з урахуванням досвіду професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів у ВНУ імені Лесі Українки. **Методи дослідження:** аналіз, синтез, узагальнення, систематизації, порівняння.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нагальною потребою суспільства, як зауважує М.Євтух, є «оновлення підходів до підготовки вчителя як фахівця-професіонала, здатного до саморозвитку та постійного самовдосконалення, зі сформованими ціннісними та духовними пріоритетами» (Євтух М. Б., 2021), бо саме «вчитель відіграє ключову роль у формуванні соціального капіталу держави, її економічної та політичної конкурентоспроможності» (Євтух М. Б., 2021).

Підтримуємо думку дослідника В.Махновеця про те, що процеси, які відбуваються в Україні та тлі воєнної агресії, світових тенденцій інтеграції та глобалізації, актуалізують необхідність правової освіти, правового виховання, правовиховної роботи зі школярами. А відтак і зумовлюють зростання потреби в якісній правовій підготовці майбутнього педагога. «Майбутній учитель зможе забезпечити достатній рівень правового виховання учнів, сформулювати їхню правову культуру, якщо ґрунтовно й усвідомлено засвоїть зміст правової освіти». (Махновець В. Г., 2022). Мова йде про оволодіння майбутнім учителем системою правових знань; формування правових переконань (правосвідомість); оволодіння педагогічними вміннями організувати і проводити правове виховання; сформованість правової культури як визначника його професійно правової компетентності й формування належного рівня соціально-правової активності.

Отже, ми розуміємо професійну підготовку майбутніх учителів початкової школи до правовиховної роботи як один із важливих напря-

мів модернізації педагогічної освіти. Її ефективність забезпечується інтеграцією правових знань в освітній процес, використанням інтерактивних інноваційних методів, організацією рефлексивної діяльності та створенням сприятливого розвивального педагогічного середовища, орієнтованого на формування правової компетентності.

Професійна підготовка майбутніх учителів до правовиховної діяльності, як і будь-який цілеспрямований складний процес, ґрунтується на низці *науково обґрунтованих принципів*, що визначають зміст, методи й організацію освітнього процесу у вищій школі. Вони забезпечують системність, цілісність і результативність формування правової компетентності майбутнього педагога, що власне й уможливує його конструктивну правовиховну діяльність зі здобувачами освіти в школі. Нами до таких основних принципів віднесено: *гуманістичний, правової спрямованості, науковості, інтеграції теорії та практики, діяльнісний, аксіологічний, особистісно орієнтований, рефлексивний та компетентнісний*.

Коротко проаналізуємо визначені принципи. Оскільки людина є найвищою цінністю, то *гуманістичний принцип* передбачає виховання в майбутнього вчителя поваги до прав і свобод кожної особистості. Гуманістична орієнтація підготовки означає, що майбутній педагог має усвідомлювати себе не лише транслятором знань, а й носієм ідей права, гідності, справедливості, рівності. У процесі навчання це реалізується через обговорення морально-правових дилем, аналіз педагогічних ситуацій, де відображено проблеми прав людини, формування емпатії, толерантності, почуття соціальної відповідальності.

Принцип правової спрямованості визначає орієнтацію змісту професійної підготовки на правовий аспект виховання школярів. Він передбачає інтеграцію правознавчих знань у зміст різних освітніх компонентів, системне вивчення міжнародних та національних правових документів (зокрема, Конвенції ООН про права дитини, Конституції України, Закону «Про освіту»). Реалізація принципу виявляється у створенні навчально-виховних ситуацій, де здобувачі освіти розв'язують завдання правового змісту, розробляють сценарії занять із формування правосвідомості молодших школярів, беруть участь у правових тижнях та тренінгах.

Принцип науковості передбачає, що підготовка майбутніх учителів має базуватися на сучасних педагогічних, правових і психологічних дослідженнях. Викладачі повинні забезпечити ознайомлення студентів із науковими концепціями правового виховання, закономірностями формування правової свідомості дітей, методами діагностики правових уявлень.

З'ясовано, що науковість проявляється і в тому, що студенти навчаються критично оцінювати педагогічні теорії, аналізувати власну діяльність із позицій доказової педагогіки та правової логіки. Реалізація правовиховних завдань у школі потребує не лише теоретичних знань, а й практичних умінь застосовувати їх у реальних педагогічних ситуаціях. Тому *принцип інтеграції теорії та практики є фундаментальним*.

Під час навчання майбутні вчителі проходять різні види педагогічної практики, де відпрацьовують різноманітні форми та методи правового виховання учнів: проведення бесід про права людини, виховних годин «Мої права та обов'язки», участь у шкільних мініпроектах правового спрямування. Цей принцип також забезпечує зв'язок навчального матеріалу з життєвим досвідом здобувачів освіти й реаліями освітнього середовища.

Підготовка до правовиховної діяльності, на нашу думку, має ґрунтуватися на *принципі активної діяльності*, який орієнтує студентів на активне залучення до освітнього процесу: виконання практичних завдань, розв'язання кейсів, розробку методичних матеріалів правового змісту. Цей принцип сприяє формуванню професійної готовності діяти у правовиховних ситуаціях, приймати рішення, аргументувати позицію, моделювати поведінку, що відповідає нормам права. Він поєднує когнітивний, мотиваційний і поведінковий аспекти підготовки майбутнього педагога.

Аксіологічний (ціннісний) принцип зумовлює формування у здобувачів вищої освіти ціннісного ставлення до права, свободи, справедливості, відповідальності. Його реалізація полягає у створенні навчальних ситуацій, де правові знання осмислюються через призму особистісних і моральних виборів, етичних конфліктів. Таким чином, у процесі навчання відбувається не лише інтелектуальне, а й ціннісно-емоційне засвоєння правових норм, що особливо важливо для майбутніх педагогів початкової школи.

Професійна підготовка до правовиховної діяльності мусить будуватися з урахуванням *індивідуальних особливостей* кожного студента: його життєвого досвіду, мотивації, рівня правової культури. Викладач виступає не контролером, а партнером у навчанні, стимулює самоосвіту, підтримує ініціативу, залучає студентів до самостійного пошуку правової інформації, створення авторських виховних проєктів. Такий підхід сприяє формуванню *самостійної, рефлексивної особистості педагога*, здатного до усвідомленої правовиховної діяльності.

Рефлексивний принцип передбачає усвідомлення студентами власного рівня підготовленості до правовиховної роботи, аналіз власних дій, мотивів, ставлення до правових норм. Реалізується через ведення рефлексивних щоденників, обговорення педагогічних ситуацій, самооцінювання під час практики. Завдяки цьому формується правова самосвідомість, що є основою професійної зрілості педагога.

Принцип компетентнісної орієнтації визначає кінцеву мету професійної підготовки – сформованість правової компетентності майбутнього педагога. Він означає узгодженість змісту, методів і результатів навчання з очікуваними компетентностями: правовою обізнаністю, здатністю діяти відповідно до законодавства, організовувати правовиховні заходи, оцінювати їх ефективність. *Компетентнісний підхід* вимагає не лише знань, а й умінь працювати з правовою інформацією, аналізувати, діяти й оцінювати правові ситуації у шкільному середовищі.

Процес професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів до правовиховної діяльності у Волинському національному університеті імені Лесі Українки реалізується з урахуванням і дотриманням визначених принципів. Так, під час опанування освітнього компонента «Загальна педагогіка та історія педагогічної думки» підготовки *бакалавра*, галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 013 Початкова освіта, за освітньо-професійною програмою *Початкова освіта*. (Гончарук О.В., 2025) здобувачі освіти, вивчаючи змістовий модуль 2 «Теорія виховання. Школотзнавство», а саме теми 3-6: «Основні напрями виховання. Позакласна виховна робота. Виховна робота класного керівника. Основи сімейного виховання, взаємодія школи і сім'ї. Основні напрями діяль-

ності класного керівника», інтегрують правові знання у зміст професійно педагогічних знань і навпаки, використовуючи при цьому інтерактивні методи навчання (тренінги, моделювання ситуацій, кейс-методи, правові ігри), що сприяють розвитку практичних навичок.

Нами організовується студентська волонтерська та проектна діяльність правового спрямування (участь у заходах із прав людини, тижнях права, акціях «Знаю свої права»). А також на лекціях і практичних заняттях практикується рефлексивно-аналітична робота, тобто аналіз педагогічних ситуацій, оцінка власних дій у контексті правових норм.

Таким чином, можна стверджувати, що у процесі вивчення освітнього компонента «Загальна педагогіка та історія педагогічної думки», по-перше, формуються всі три компоненти готовності майбутнього вчителя до правовиховної діяльності: когнітивний (правові знання); мотиваційно-ціннісний (усвідомлення значення правовиховної діяльності); практичний (уміння реалізовувати правовиховні завдання у педагогічній практиці). По-друге, формуються Soft skills майбутнього вчителя, як-от: емоційний інтелект – ментальні здібності, які беруть участь в усвідомленні та розумінні власних емоцій, емоцій навколишніх (дітей, батьків, колег) та вміння керувати емоціями; креативність, оригінальність та ініціативність – здатність генерувати інноваційні ідеї, знаходити оригінальні творчі рішення, уміння вільно мислити; уміння працювати в команді – налагоджувати ефективну співпрацю в групі, мікрогрупі для досягнення спільної мети.

Висновки. Професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи є цілеспрямованим процесом формування фахових знань, умінь, професійно-особистісних якостей, необхідних для успішного виконання педагогічних функцій.

У структурі педагогічної діяльності особливе місце посідає правовиховна функція, яка передбачає ознайомлення дітей з основами прав людини, морально-етичними нормами, формування навичок правомірної поведінки, правової свідомості й активної життєвої та соціальної позиції.

У процесі професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів до правовиховної діяльності школярів доцільно застосовувати інтегровані підходи: включення правового контексту в зміст освітніх фахових компонентів та педагогічної практики; використання тематичних квестів, дискусій, рольових ігор із правової тематики; створення портфоліо майбутнього вчителя з матеріалами правовиховної роботи тощо.

Підготовка майбутніх педагогів має орієнтуватися на компетентнісний підхід, що передбачає не лише знання законодавства, а й здатність перетворювати правові норми на педагогічні дії, тобто формувати в дітей культуру правомірної поведінки, вміння співіснувати в демократичному суспільстві.

Система принципів професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до правовиховної діяльності забезпечує її цілісність, наукову обґрунтованість і практичну спрямованість. Реалізація цих принципів у освітньому процесі сприяє формуванню педагогів нової генерації, здатних ефективно здійснювати правовиховну роботу, формувати у молодших школярів основи правової культури й громадянської відповідальності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Антонюк Н., Савчук С. Професійна підготовка майбутнього вчителя початкової школи до наскрізної виховної діяльності. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*, Вип. 2. 2021. С. 19-22
2. Галушак І. Є. Формування правової культури майбутніх економістів. Основні напрями розвитку педагогічної науки: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (Чернігів, 20–21 жовт. 2017 р.). Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2017. С. 88–89.
3. Головка Н. І. *Правова педагогіка: навч. посіб.* Київ : МАУП, 2007. 248 с
4. Гончарук О.В. Силабус освітнього компонента «Загальна педагогіка та історія педагогічної думки» підготовки бакалавра, галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 013 Початкова освіта, за освітньо-професійною програмою Початкова освіта. Луцьк, 2025.
5. Євтух М. Б. Особливості підготовки сучасного вчителя нової української школи (передумови стандартизації). *Підготовка фахівців у системі професійної освіти. Серія: педагогічні науки. Вісник № 13 (169)*. 2021. С.78.
6. Клімова Г. П. Структурно-функціональний підхід до аналізу правосвідомості. *Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого*. 2012. № 3 (13). С. 20–27.

7. Коваль І. Правова активність студентів педагогічного коледжу. *Молодь і ринок*. 2015. № 6. С. 153–157.
8. Концепція Нової української школи. 2016. URL: <http://osvita.ua/doc/files/news/520/52062/new-school.pdf> (дата звернення 12.11.2025р.).
9. Махновець В. Г. Підготовка майбутнього вчителя до організації правовиховної роботи як наукова проблема. *Наукові записки Серія: Педагогічні науки*. Випуск 207. 2022. С. 235-237.
10. Петренко О. Б., Баліка Л. М., Ваколюк А. М., Гринькова Н. М., Стельмашук Ж. Г. Актуальні проблеми освіти і виховання: навч.-метод. посіб. Рівне: РДГУ, 2020. 116 с.
11. Попадич О. Теоретичні основи правового виховання майбутніх працівників закладів дошкільної освіти. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Педагогіка та психологія»*. 2020. Вип.1 (11). С.90–94.
12. Семеній Н. О., Головченко А. О. Організаційно-методичні засади підвищення ефективності виховної роботи в початковій школі. *Академічні візії*. Випуск 25. 2023. С. 2 – 6.
13. Товканець, Г.В. Завдання соціально-педагогічної роботи з учнями молодшого шкільного віку в умовах Нової української школи. Соціологія та соціальна робота в умовах національних та регіональних викликів: матеріали доповідей та повідомлень Міжнародної науково-практичної конференції. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2019. С.100-102.
14. Янкович О., Кузьма І. Освітні технології у початковій школі. Тернопіль, 2018. 266 с. С. 187.

REFERENCES:

1. Antoniuk N., Savchuk S. (2017) Profesiina pidhotovka maibutnoho vchytelia pochatkovoї shkoly do naskriznoi vykhovnoi diialnosti. Akademichni studii. Seriiia «Pedahohika», Vyp. 2. С. 19-22 (in Ukrainian)
2. Halushchak I. (2017) Ye. Formuvannia pravovoi kultury maibutnikh ekonomistiv. Osnovni napriamy rozvytku pedahohichnoi nauky: materialy II Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (Chernihiv, 20–21 zhovt. 2017 r.). Kherson: Vydavnychiy dim «Helvetyka», S. 88–89. (in Ukrainian)
3. Holovko N. I. (2017) Pravova pedahohika: navch. posib. Kyiv : MAUP, 248 s (in Ukrainian)
4. Honcharuk O.V. (2025) Syllabus osvithnoho komponenta «Zahalna pedahohika ta istoriia pedahohichnoi dumky» pidhotovky bakalavra, haluzi znan 01 Osvita / Pedahohika, spetsialnosti 013 Pochatkova osvita, za osvithno-profesiinoiu prohramoiu Pochatkova osvita. Lutsk.
5. Ievtukh M. B. (2021) Osoblyvosti pidhotovky suchasnoho vchytelia novoi ukrainskoi shkoly (peredumovy standartyzatsii). Pidhotovka fakhivtsiv u systemi profesiinoї osvity. Seriiia: pedahohichni nauky. Visnyk № 13 (169). S.78. (in Ukrainian)
6. Klimova H. P. (2012) Strukturno-funktsionalnyi pidkhid do analizu pravosvidomosti. Visnyk Natsionalnoi yurydychnoi akademii Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho. № 3 (13). S. 20–27. (in Ukrainian)
7. Koval I. (2015) Pravova aktyvnist studentiv pedahohichnoho koledzhu. Molod i rynek. № 6. S. 153–157. (in Ukrainian)
8. Kontsepsiia Novoi ukrainskoi shkoly. (2016) URL: <http://osvita.ua/doc/files/news/520/52062/new-school.pdf> . (in Ukrainian)
9. Makhnovets V. H. (2022) Pidhotovka maibutnoho vchytelia do orhanizatsii pravovykhovnoi roboty yak naukova problema. Naukovi zapysky Seriiia: Pedahohichni nauky. Vypusk 207. S. 235-237. (in Ukrainian)
10. Petrenko O. B., Balika L. M., Vakoliuk A. M., Hrynkova N. M., (2020) Stelmashuk Zh. H. Aktualni problemy osvity i vykhovannia: navch.-metod. posib. Rivne: RDHU, 116 s. (in Ukrainian)
11. Popadych O. (2020) Teoretychni osnovy pravovoho vykhovannia maibutnikh pratsivnykiv zakladiv doshkilnoi osvity. Naukovyi visnyk Mukachivskoho derzhavnoho universytetu. Seriiia «Pedahohika ta psykholohiia». Vyp.1 (11). S.90–94. (in Ukrainian)
12. Semenii N. O., Holovchenko A. O. (2023) Orhanizatsiino-metodychni zasady pidvyshchennia efektyvnosti vykhovnoi roboty v pochatkovii shkoli. Akademichni vizii. Vypusk 25. S. 2 – 6. (in Ukrainian)
13. Tovkanets, H.V. (2019) Zavdannia sotsialno-pedahohichnoi roboty z uchniamy molodshoho shkilnoho viku v umovakh Novoi ukrainskoi shkoly. Sotsiolohiia ta sotsialna robota v umovakh natsionalnykh ta rehionalnykh vyklykiv: materialy dopovidei ta povidomlen Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii. Uzhhorod: TOV «RIK-U», S.100-102. (in Ukrainian)
14. Iankovych O., Kuzma I. (2018). Osvitni tekhnolohii u pochatkovii shkoli. Ternopil. 266 s. S. 187. (in Ukrainian)

Дата першого надходження рукопису до видання: 16.11.2025
Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 19.12.2025
Дата публікації: 30.12.2025